

Πώς μεταδίδεται το AIDS και πώς ΔΕΝ μεταδίδεται η HIV λοίμωξη;

του Αλέξανδρου Γιατζίδη, M.D., medlabnews.gr

Πώς μεταδίδεται η HIV λοίμωξη;

Ο HIV είναι ένας ιός. Μερικοί ιοί, όπως αυτοί που προκαλούν το κοινό κρυολόγημα ή την γρίπη, παραμένουν στο σώμα μόνο για μερικές μέρες. Μερικοί ιοί, όπως ο HIV, δεν φεύγουν ποτέ. Ο ιός του AIDS είναι ένας ρετροϊός· έχει δηλαδή γενετικό υλικό το RNA, το οποίο με τη δράση ενός ενζύμου που λέγεται αντίστροφη μεταγραφάση μετατρέπεται σε DNA για να ενσωματωθεί στο γονιδίωμα του ανθρώπου.

Ένα χαρακτηριστικό του ιού HIV, είναι η πολύ μεγάλη μεταλλακτικότητά του· κάπου δύο εκατομμύρια υψηλότερη από εκείνη που παρατηρείται στα γονίδια του πυρήνα. Και αυτό οφείλεται στο ότι η αντίστροφη μεταγραφάση που μετατρέπει το RNA σε DNA είναι πολύ επιρρεπής στα λάθη κατά την αντιγραφή· της ξεφεύγουν δηλαδή αντιγραφικά λάθη όταν προστίθενται τα νουκλεοτίδια στη σειρά για να γίνει το DNA και προκύπτουν μεταλλάξεις. Όταν κάποιος μολύνεται με τον HIV, γίνεται “HIV οροθετικός” και θα είναι για πάντα HIV οροθετικός. Με την πάροδο του χρόνου, η HIV νόσος μολύνει και εξοντώνει τα λευκά αιμοσφαίρια που λέγονται CD4 λεμφοκύτταρα (ή “T κύτταρα”) και μπορεί να αφήσουν το σώμα ανίκανο να καταπολεμήσει κάποιες μολύνσεις και καρκινογενέσεις.

Ο ιός HIV έχει απομονωθεί από το αίμα, το σπέρμα, τα κολπικά υγρά, το εγκεφαλονωτιαίο υγρό και το μητρικό γάλα. Έχει απομονωθεί επίσης από το σάλιο, τα δάκρυα, τα ούρα, τον ιδρώτα και τα βρογχικά εκκρίματα, χωρίς όμως να έχει αναφερθεί μέχρι σήμερα περίπτωση μετάδοσης μέσω επαφής με τα συγκεκριμένα βιολογικά υγρά. Προς την κατεύθυνση αυτή συμβάλλει, αφενός η περιεχόμενη σ' αυτά ποσότητα του ιού που είναι τόσο μικρή, ώστε καθίσταται αδύνατη η μετάδοσή του σε άλλους ανθρώπους, που ζουν μαζί με τους φορείς στο ίδιο σπίτι ή έχουν απλή κοινωνική ή εργασιακή σχέση και αφετέρου η μεγάλη ευπάθεια του HIV στο εξωτερικό περιβάλλον. Με τον τρόπο αυτό και παρά το γεγονός ότι είναι δυνατή η επιβίωση ελάχιστων ιικών σωματίων στο εξωτερικό περιβάλλον για διάστημα πολλών ωρών, δεν είναι εφικτή η έμμεση μετάδοση του HIV από επαφή με μολυσμένα αντικείμενα.

Οι τρόποι μετάδοσης του HIV είναι οι εξής:

A. ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗ ΜΕΤΑΔΟΣΗ

Ο ιός μπορεί να μεταδοθεί τόσο κατά την ανδρική ομοφυλοφιλική σεξουαλική επαφή, όσο και κατά την ετεροφυλοφιλική. Πρέπει μάλιστα να επισημανθεί, ότι ενώ αρχικά η λοίμωξη ήταν ιδιαίτερα συχνή, κατά κύριο λόγο, ανάμεσα στους ομοφυλόφιλους, η ετεροφυλοφιλική οδός αποτελεί πλέον σημαντικό τρόπο μετάδοσης, αφού τα μεγαλύτερα ποσοστά αύξησης της επίπτωσης της λοίμωξης αφορούν σε γυναίκες.

Η σεξουαλική πρακτική, που εγκυμονεί τον υψηλότερο κίνδυνο μετάδοσης του HIV, είναι η επαφή από το ορθό. Η αυξημένη διασπορά του ιού στους ομοφυλόφιλους βρίσκεται σε συνάρτηση με τη συχνή εναλλαγή των ερωτικών συντρόφων, τις παθητικές σεξουαλικές επαφές και τις ευκαιρίες τραυματισμού, που

υποβοηθούν τον ενοφθαλμισμό του ιού. Επιπλέον, οι συνεχείς επαναλοιμώξεις με νέους αντιγονικά τύπους του ιού, οι δυσμενείς συνθήκες διαβίωσης και πιθανώς άλλοι άγνωστοι παράγοντες του περιβάλλοντός τους, συμβάλλουν στην εκδήλωση του AIDS. Αντίθετα, η μετάδοση του ιού HIV με γυναικεία ομοφυλοφιλική επαφή φαίνεται ότι είναι σπάνια, όπως επίσης σπάνια είναι και η μετάδοση με το στοματικό έρωτα.

Η μετάδοση του ιού κατά την ετεροφυλοφιλική επαφή είναι ευκολότερη από τον άνδρα στη γυναίκα παρά αντιστρόφως. Ο κίνδυνος μάλιστα είναι μεγαλύτερος κατά το αρχικό στάδιο της λοίμωξης και κατά τα τελευταία στάδια της νόσου, όταν υπάρχουν φλεγμονές ή τραυματισμοί των βλεννογόνων των γεννητικών οργάνων της γυναίκας και ιδιαίτερα του κόλπου και επιπρόσθετα, όταν συνυπάρχουν άλλα σεξουαλικά μεταδιδόμενα νοσήματα που προκαλούν εξελκώσεις, όπως είναι ο έρπης, το μαλακό έλκος και η σύφιλη, καθώς και όταν υπάρχει συχνή πρωκτική επαφή. Αντίστοιχα, η μετάδοση από τη γυναίκα στον άνδρα είναι πιθανότερη, όταν η γυναίκα βρίσκεται στο αρχικό ή στο τελικό στάδιο της νόσου και όταν υπάρχει σεξουαλική επαφή κατά την έμμηνο ρύση.

Στη γυναίκα ο ιός δεν ανευρίσκεται στις ωοθήκες, αλλά σε όλη τη διαδρομή του υπόλοιπου γεννητικού συστήματος, σε αυξημένη μάλιστα συχνότητα στην εξωτερική επιφάνεια του τραχήλου της μήτρας και πολύ συχνότερα στο βλεννογόνο του κόλπου. Αντίστοιχα στον άνδρα, ο ιός δεν ανιχνεύεται στους όρχεις αλλά σε όλη τη λοιπή διαδρομή του σπέρματος.

B. ΜΕΤΑΔΟΣΗ ΥΣΤΕΡΑ ΑΠΟ ΕΚΘΕΣΗ ΣΕ ΜΟΛΥΣΜΕΝΟ ΑΙΜΑ

Ο τρόπος αυτός αφορά στους χρήστες ενδοφλεβίων ναρκωτικών, που μοιράζονται μολυσμένες [σύριγγες](#) και [βελόνες](#), στους

μεταγγιζόμενους με μολυσμένο αίμα ή παράγωγά του και στο ιατρονοσηλευτικό προσωπικό σε περίπτωση εκτεταμένης επαφής με μολυσμένο αίμα ή τραυματισμό με μολυσμένες βελόνες και άλλα αιχμηρά αντικείμενα, που αφορούν κυρίως σε νυστέρια και βελόνες συρραφής τραυμάτων.

Στους τοξικομανείς η μετάδοση του ιού οφείλεται στη μεταφορά μικρών ποσοτήτων αίματος κατά την κοινή χρήση βελονών και συριγγών, ενώ η πιθανότητα μετάδοσης του HIV με μεταγγίσεις αίματος έχει πλέον σχεδόν εκμηδενιστεί, γιατί το μεταγγιζόμενο αίμα ελέγχεται σχολαστικά και για HIV αντισώματα.

Η πιθανότητα, τέλος, μετάδοσης του HIV στο ιατρονοσηλευτικό προσωπικό μετά από τρύπημα με μολυσμένη βελόνα είναι της τάξης του 0,001-0,01, ενώ η αντίστοιχη πιθανότητα για την ηπατίτιδα Β κυμαίνεται από 0,2-0,3. Γενικά, το ιατρονοσηλευτικό προσωπικό εκτίθεται σχετικά συχνά κατά την άσκηση των καθηκόντων του στον HIV. Έχει διαπιστωθεί όμως, ότι η συχνότητα μετάδοσης είναι ιδιαίτερα χαμηλή και εξαρτάται από τον τύπο της έκθεσης και από τον κίνδυνο μετάδοσης με τη συγκεκριμένη έκθεση. Συχνότερα αναφέρεται η άμεση επαφή αίματος ασθενών με ανοικτή πληγή ή βλεννογόνους των εκτεθέντων και η παρεντερική έκθεση.

Γ. ΠΕΡΙΓΕΝΝΗΤΙΚΗ ΚΑΙ ΚΑΘΕΤΗ ΜΕΤΑΔΟΣΗ

Είναι δυνατό να συμβεί μέσω του πλακούντα ενδομητρίως, κατά τη διάρκεια του τοκετού από το αίμα και τα κοιλικά υγρά ή μετά τον τοκετό κατά τη διάρκεια του θηλασμού. Το 15-30% των νεογνών, που γεννιούνται από HIV θετικές μητέρες, μολύνονται από τον ιό, ενώ πρέπει να επισημανθεί, ότι οι μητέρες φορείς HIV που μεταδίδουν στο κύημα ή στο νεογνό τους τον ιό, είναι στη συντριπτική τους πλειοψηφία χρήστες ενδοφλεβίων ναρκωτικών

ή είχαν ερωτικό σύντροφο φορέα.

Η πιθανότητα κάθετης μετάδοσης του HIV εξαρτάται από το ύψος της ιαιμίας και αυξάνει όταν η μόλυνση της εγκύου γίνει κατά τους πρώτους μήνες της κύησης και όταν η έγκυος δεν είναι απλά ασυμπτωματικός φορέας, αλλά νοσεί. Η μετάδοση μπορεί να γίνει, όταν υπάρχει εμβρυοπλακουντική διαρροή αίματος, ιδίως σε περιπτώσεις ύπαρξης εμφραγμάτων και άλλων παθολογικών καταστάσεων του πλακούντα, ενώ εκτός της ενδομητρίου, συχνή θεωρείται η μετάδοση του HIV κατά τον τοκετό από κατάποση αίματος.

Δυσμενείς προγνωστικοί παράγοντες θεωρούνται οι τραυματισμοί και οι επιπλοκές κατά τον τοκετό, καθώς και η δίδυμη κύηση. Η λοίμωξη είναι συχνότερη σε πρόωρα και ελλιποβαρή νεογνά και επίσης όταν αναφέρεται ιστορικό ενδομητρίου λοιμώξεως κατά την εγκυμοσύνη.

Με ποιους τρόπους ΔΕΝ μεταδίδεται ο HIV;

- Από τις κοινωνικές επαφές όπως είναι η χειραψία, το φιλί στο μάγουλο, το άγγιγμα ή το αγκάλιασμα.
- Από τη θάλασσα ή την πισίνα.
- Από τον ιδρώτα και το σάλιο.
- Από τις τουαλέτες.
- Από ρούχα, πιάτα, ποτήρια, μαχαιροπίρουνα, συσκευές τηλεφώνου.
- Από κουνούπια ή άλλα έντομα. □Γενικά, απαιτείται πραγματικός «εμβολιασμός» μεγάλης ποσότητας ιού άμεσα από τον φορέα προς τον ευπαθή άνθρωπο, όπως ακριβώς συμβαίνει στα σεξουαλικά και στα αιματογενώς μεταδιδόμενα νοσήματα.

Πώς μεταδίδεται ο HIV κάνοντας σεξ χωρίς προφυλάξεις

Ο HIV εκτός από το αίμα, περιέχεται στο σπέρμα, τα προσπερματικά υγρά (τα υγρά που βγαίνουν πριν από την εκσπερμάτωση), στην βλέννη του ορθού και στα κολπικά υγρά. Περιέχεται επίσης στο σάλιο, αλλά σε ποσότητες που δεν επαρκούν για τη μετάδοσή του.

Εάν κάποιος βλεννογόνος, αμυχή ή πληγή στο δέρμα μας έρθει σε επαφή με μολυσμένο αίμα, σπέρμα, βλέννη ή κολπικά υγρά είναι δυνατόν να μολυνθούμε με τον HIV.

Από τις σεξουαλικές πράξεις, οι πιο επικίνδυνες για τη μετάδοση του HIV είναι ο κολπικός και ο πρωκτικός έρωτας ΚΑΙ για τους δύο συντρόφους.

Για εκείνον που δέχεται τη διείσδυση (αν αυτός είναι υγιής, αλλά ο σύντροφός του είναι οροθετικός): Οι βλεννογόνοι του κόλπου και του πρωκτού είναι πολύ ευαίσθητοι και εύκολα τραυματίζονται κατά το σεξ, οπότε δημιουργούνται μικρές, ανεπαίσθητες αμυχές. Αν αυτές έρθουν σε επαφή με μολυσμένο σπέρμα, γίνονται «πύλες εισόδου» για τον ιό στο σώμα. Επιπλέον από αυτούς τους μικροτραυματισμούς μπορεί να υπάρξει και μικροαιμορραγία. Αυτό είναι σημαντικό για εκείνον που διεισδύει.

Για εκείνον που διεισδύει (αν αυτός είναι υγιής, αλλά ο σύντροφός του είναι οροθετικός): Τόσο σε πρωκτική όσο σε κολπική διείσδυση υπάρχει κίνδυνος να κολλήσει κάποιος γιατί από το τρίψιμο του πέους μπορούν να προκληθούν μικροτραυματισμοί στην επιφάνειά του (στο κεφάλι, στο πετσάκι

ή στην ουρήθρα) και έτσι να ανοίξουν «πύλες εισόδου» για την είσοδο του ιού στον οργανισμό. Τα μολυσμένα κολπικά υγρά, η βλέννη του ορθού ή το αίμα από τις μικροαιμορραγίες του κόλπου ή του πρωκτού περιέχουν μεγάλες ποσότητες ιού.

Για αυτόν που διεισδύει, το αν θα εκσπερματώσει ή όχι δεν έχει καμία διαφορά. Ο κίνδυνος να κολλήσει παραμένει ο ίδιος. Η εκσπερμάτωση έχει σημασία μόνον για αυτόν που θα δεχτεί το σπέρμα μέσα του/της.

Το στοματικό σεξ δεν θεωρείται σεξουαλική συμπεριφορά υψηλού κινδύνου. Για εκείνον που δίνει το πέος του δεν υπάρχει κανένας κίνδυνος είτε εκσπερματώσει είτε όχι. Για εκείνον/η που δέχεται το πέος υπάρχει κίνδυνος εάν υπάρχουν πληγές στο στόμα του (άφθες, ουλίτιδα, πρόσφατο βούρτσισμα ή οδοντικό νήμα 2 ώρες πριν και μετά, επίσκεψη στον οδοντίατρο πριν λίγες ώρες, εξαγωγή δοντιού, τραυματισμός γλώσσας) και ο άλλος εκσπερματώσει μέσα στο στόμα του. Έχουν αναφερθεί περιπτώσεις μετάδοσης του HIV σε αυτόν που δέχτηκε σπέρμα στο στόμα του.

Επίσης τα κολπικά υγρά και το αίμα της περιόδου περιέχουν τον HIV και έχουν αναφερθεί περιστατικά μετάδοσης του HIV σε άνδρες από τις συντρόφους τους μέσω στοματικού σεξ.

Με λίγα λόγια:

- Η σωστή χρήση προφυλακτικού σε ομοφυλόφιλες ή ετεροφυλόφιλες επαφές (πρωκτικές και κολπικές) ελαχιστοποιεί την πιθανότητα μετάδοσης του HIV.
- Στο στοματικό σεξ πρέπει να αποφεύγουμε να εκσπερματώνει κάποιος στο στόμα μας.

Πηγή: <https://medlabgr.blogspot.com/2011/11/hiv.html#ixzz66sXXFw9N>